

Aby móc w odpowiedni sposób nieść pomoc młodym zwierzętom jeleniowatym, należy zapoznać się ich biologią oraz ekologią, a zwłaszcza biologią rozrodu. Często brak znajomości podstawowych informacji prowadzi do wielu porażek lub złych praktyk, których można było uniknąć, a wystarczyłoby zapoznać się z tym, w jaki sposób postępują ze swoimi potomkami ich rodzice.

Sarna (*Capreolus capreolus*)

Zamieszkuje zarówno lasy, jak również otwarte przestrzenie tj. łąki i pola uprawne, ale coraz chętniej wkracza do miast. Wykazuje aktywność głównie w dzień, ale spotkanie jej nocą wcale nie stanowi szczególnej rzadkości.

Młode osobniki mają jasnobrązowe lub rudobrązowe futro pokryte białymi plamkami. Dojrzałość płciową osiągają już w pierwszym roku życia, tak samo jak pełne, dorosłe uzębienie. A wzór zębowy kształtuje się w następujący sposób: I 0/3; C 0/0; PM 3/3; M3/3.

Sarny są zwierzętami monoestralnymi, co w tej grupie stanowi wyjątek, bowiem większość jeleniowatych jest poliestralnych. Implantacja zarodka u nich jest opóźniona, dzięki czemu samice rodzą młode później, kiedy w środowisku jest dużo jedzenia, tak aby zapewnić młodym odpowiedni rozwój. Ruja występuje w lipcu i sierpniu, następnie implantacja zarodka trwa około 5ciu miesięcy, natomiast sama ciąża, już po implantacji także trwa 5 miesięcy. Dlatego młode rodzą się w maju i czerwcu. W miocie mogą urodzić się nawet 2 młode, które następnie są karmione mlekiem matki przez kolejne 5 - 6 miesięcy.

Daniel (*Dama dama*)

Środowisko życia tych zwierząt jest dość szerokie, ponieważ daniela można spotkać zarówno w gęstych, starych lasach, na ich skrajach, w niektórych częściach Europy nawet w parkach oraz otwartych przestrzeniach blisko lasu. W ciągu dnia wykazuje aktywność głównie o zmierzchu lub nocą.

Osobniki młode mają białe plamki na bokach ciała, które z wiekiem nie zanikają. Do szczególnych rzadkości nie należą formy melanistyczne lub albinotyczne.

Daniela, jak większość jeleniowatych, to zwierzęta poliestralne. Okres godowy u tych zwierząt rozpoczyna się w październiku a kończy w listopadzie. Wtedy to mamy do czynienia z tzw. bekowiskiem. Zjawisko o wiele mniej spektakularne niż rykowisko jeleni. Ciąża trwa około 8miu miesięcy i młode rodzą się w czerwcu lub lipcu. Zazwyczaj na świat przychodzi

jedno młode, rzadziej dwa. Laktacja u samic w okresie 5 - 6 miesięcy, natomiast dojrzałość płciową osiągają w wieku 2 - 3 lat.

Jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*)

Środowisko życia jeleni to przede wszystkim stare lasy oraz pola czy łąki na ich granicy, gdzie zwierzęta ochoczo żerują. Aktywny nocą oraz o zmroku, zwłaszcza podczas rui. Sporadycznie spotykany za dnia. Wtedy zazwyczaj unika kontaktu z jakimkolwiek zagrożeniem i ukrywa się w miejscach ogólnie trudno dostępnych.

Młode osobniki również mają na bokach ciała białe plamki, a ich futro jest brązowe, umożliwiające zamaskowanie się przed ewentualnym niebezpieczeństwem. W wieku około 2óch miesięcy plamki zaczynają stopniowo znikać. W wieku 2,5 - 3 roku życia wyrasta im dojrzałe uzębienie i różni się od uzębienia sarny obecnością niewielkich kłów. Dojrzałość płciową osiągają w wieku 2óch lat.

Ruja rozpoczyna się już pod koniec sierpnia i trwa do początku października. Nazywana jest rykowiskiem, ze względu na charakterystyczny głos wydawany przez byki w tym okresie. Samice, nazywane łaniami, są poliestralne. Po zapłodnieniu ciąża trwa około 7 miesięcy, a młode, zazwyczaj jedno, rodzą się w maju i czerwcu. Sporadycznie w jednym miocie mogą urodzić się dwa osobniki. Po porodzie małe jelenie są karmione mlekiem matki przez następne 6 - 7 miesięcy, przy czym w tym ostatnim okresie stopniowo przechodzą na pokarm stały.

Łoś (*Alces alces*)

Łosie są największymi przedstawicielami rodziny jeleniowatych w Polsce. Zamieszkują przede wszystkim trudno dostępne tereny bagienne, chociaż coraz częściej można je spotkać w lasach na terenie całego kraju, zwłaszcza jesienią podczas wędrówek. Są aktywne w ciągu dnia, ze szczytem o wczesnym poranku oraz wieczorem. Może także żerować w nocy.

Ruja odbywa się w październiku i nazywana jest bukowiskiem, ponieważ łosie buczą. Ciąża łośi trwa, w zależności od podgatunku, 216 - 249 dni, a według niektórych źródeł nawet 260 dni. W jednym miocie może urodzić się do trzech, ale przeważnie są jeden lub dwa. Już po kilku pierwszych dniach życia, małe podążają za matką, by poznawać otaczający je świat. Mają całe brązowe futro, bez żadnych plam w przeciwieństwie do pozostałych jeleniowatych. Wysokość w kłębie oraz długość ciała łośzaków wynosi około 80 cm. Po trzech miesiącach zaczynają podjadać, a już w czwartym miesiącu całkowicie rezygnują z pokarmu od matki, i

jedzą to co osobniki dorosłe, czyli fragmenty roślin. Wzór zębowy I 0/3, C0/1, P 3/3, M 3/3

Autor: Lek. wet. Kacper Kowalczyk - Przychodnia weterynaryjna szpital zwierząt egzotycznych „Oaza” Warszawa

Bibliografia:

1. Haigh J. C. 1991. Moose. Game farming practice
2. Monfort S., Schwartz C., Wasser S. 1993. Monitoring Reproduction in Captive Moose Using Urinary and Fecal Steroid Metabolites. *The Journal of Wildlife Management*, 57(2), 400-407.
3. Mullineaux E., Keeble E., 2016: BSAVA Manual of Wildlife Casualties 2nd edition
4. Schwartz C., Hundertmark K. 1993. Supplemental feeding of moose during winter: Can hay serve as an emergency ration?. *Alces*. 29. 135-147.
5. Speidel G. 1966. CARE AND NUTRITION OF MOOSE *Ales alces americana* IN CAPTIVITY. *International Zoo Yearbook*, 6: 88-90.

Promowane

- [Laseropunktura u zwierząt z przewlekłymi zmianami zwyrodnieniowymi](#)

- [XIII FORUM ZOOTECHNICZNO-WETERYNARYJNE](#)

- [Psychologia zwierząt - cz. XI. Pies ze schroniska to pies po przejściach](#)

- [Pęcherzyca liściasta u kotów](#)

- [Pierwsza konferencja PerfectVet: fotorelacja](#)